

47 DE BUSOLE SPIRITUALE

Gabriel HASMAȚUCHI

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

e-mail:

gabriel.hasmatuchi@ulbsibiu.ro

Title: "47 Spiritual Compasses"

Abstract. Nicolae Răzvan Stan offers to readers a challenging volume that contains no less than 47 reviews, chronicles and book presentations written between 2002 and 2018, all these texts illustrating, in fact, the constant interest of the researcher on Christian spirituality.

Keywords: orthodox spirituality; reading guide; theology; literature; mysticism; bioethics; culture crisis; ecumenism.

Nicolae Răzvan Stan propune cititorilor o carte provocatoare: *Interferențe teologice și literare* (București: Editura Eikon, 2021, 248 p.), care conține nu mai puțin de 47 de recenzii și cronici scrise între 2002 și 2018, toate aceste texte ilustrând, de fapt, interesul constant al cercetătorului asupra spiritualității creștine.

Pr. prof. univ. dr. Nicolae Răzvan Stan, actualmente decan al Facultății de Teologie din cadrul Universității din Craiova, este un cercetător experimentat, autor al unor lucrări apreciate de specialiști. Focalizarea tematică a studiilor sale pledează pentru datoria omului de a rămâne viu spiritual, urmându-l pe Hristos, adoptând, așadar, *Calea creștină*. Din acest nucleu al credinței, Nicolae Răzvan Stan și-a construit și o punte spre marea cultură, ce l-a determinat să fie permanent atent la mișcarea ideilor, la tendințele culturale, iar volumul de față este o astfel de dovadă.

Autorul nu face parte din categoria scriitorilor grăbiți sau din rândul lectorilor care fușeresc cărțile, deturnându-le ideile sau spiritul. Are răbdare și când scrie, are răbdare și când citește. Mai are

pe deasupra și o conștiință întru Cuvânt (scris cu majusculă), dar și o vădită capacitate critică. Pentru Nicolae Răzvan Stan,

Ideile sunt rare, dar frumoase, hrănitoare și odihnitoare. De aceea, merită tot efortul și toată așteptarea.[...] Este o așteptare în lucrare [...] Tocmai de aceea, ideile nu se lasă biruite cu una cu două. (Stan 2021, 8)

Și în cazul cărților, autorul se poziționează la fel. Tot în „Prefață”, scriitorul atrage atenția asupra faptului că traversăm o perioadă în care predomină cantitatea de rânduri dactilografiate asupra ideilor: „Este tragic-comic să vezi cum numărul de pagini se ia la întrecere cu numărul de idei.”¹⁶ Cu toate acestea, există și cărți foarte valoroase, care trebuie promovate, către care trebuie orientați cititorii. Iar Nicolae Răzvan Stan nu face altceva decât să scoată la lumină astfel de valori, să fie un ghid de încredere pentru public, în vremuri în care ne lipsește, realmente, zăbava pentru cititul cărților (M. Costin).

La întâlnirea cu volumul de față m-am întrebat în ce măsură se justifică publicarea unei lucrări cu un astfel de conținut: 47 de recenzii și cronici. Putem afirma că sunt la mijloc cel puțin trei argumente. Primul aparține autorului, care spune despre această culegere că

„are menirea de a oferi cititorului un ghid de analiză și de gândire critică, un mod de abordare, de aprofundare și de înțelegere a ideilor, pe care cărțile le cuprind; un îndemn la a căuta, a citi și a iubi cu adevărat operele cu adevărat valoroase.” (Stan 2021, 10)

Al doilea argument provine dintr-o asociere cu o carte remarcabilă – *Radiografii* de Petru Poantă, compusă tot din recenzii, în care criticul nota că „recenzia aparține tinereții. Este considerată un început și nu un apogeu al experienței.”¹⁷ Plecând de la această teză, paginile din *Interferențe teologice și literare* sunt rodul unei deschideri spre cunoaștere, o mărturie a începuturilor scriitoricești, prin care se conturează profilul unui critic al culturii. Și tot aici observăm schițarea unor moduri de analiză și de aprofundare ale unor teme majore teologice și culturale cu care Nicolae Răzvan Stan

¹⁶ Nicolae Răzvan Stan, *Interferențe teologice și literare* (București:Eikon, 2021), 9.

¹⁷ Petru Poantă, *Radiografii* (Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1978), 7.

a început să se familiarizeze. Un ultim argument în favoarea unei astfel de inițiative editoriale ar fi acela că reflectă un parcurs și vine în sprijinul autorului, ajutându-l astfel să-și (auto)evalueze scriitura, să se elibereze, acolo unde este cazul, de manierism, căci un astfel de gen – prin natura sa – te obligă să i te așezi în structură, dar îți permite să îl înviezi la nivelul conținutului.

Lucrările comentate de Nicolae Răzvan Stan sunt, din perspectivă tematică, izvorâte din tezaurul creștin ortodox sau din cel al gândirii religioase creștine, în general, prin intermediul cărora se încearcă o reabilitare a omului prin îndumnezeire, amintindu-i că are rădăcini în transcendent, că – indiferent de criza pe care o parcurge în anumite etape – viața duhovnicească trebuie să fie pentru el un sprijin, o regăsire, o vindecare și o *Cale* spre mântuire alături de Hristos. Dar registrul analizelor, esențializând conținutul lucrării, se răsfrânge și asupra altor subiecte precum: gândirea teologică a Sfântului Ioan Gură de Aur sau a părintelui Dumitru Stăniloae; varii experiențe ortodoxe, sensul ascezei creștine, chestiuni de bioetică, mistică, ecumenism, cercetări privind „sacralitatea limbii române”, aspecte referitoare la misiunea Bisericii, incursiuni în creștinism și în crizele culturilor, completând cu studii despre ființare, drept și morală, argumente privind credința, învățături despre Sfânta Liturghie, incursiuni spirituale despre Rugul Aprins și câteva personalități reprezentative, încheind cu o recenzie despre actualitatea gândirii filocalice.

În cele ce urmează, dăm cuvântul autorului pentru a ilustra cu câteva exemple, aleatoriu extrase, motivele pentru care ar trebui să citim *Ortodoxia și problemele lumii contemporane* de Anastasios Yannoulatos:

Privită în ansamblu, putem spune că lucrarea *Ortodoxia și problemele lumii contemporane* ca o adevărată luare de poziție, din perspectivă ortodoxă, față de dificultățile și provocările cu care societatea actuală se confruntă. (Stan 2021, 47)

Ori de ce am lectura *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist*, lucrare apărută cu implicarea Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Greco-Catolice și a Bisericii Evanghelice de Confesiune Augustană:

Cartea *Martiri pentru Hristos, din România, în perioada regimului comunist* își găsește utilitatea atât pentru istorici, cât, mai ales, pentru credincioșii Bisericilor în cauză. Cei care au suferit și au murit pentru Hristos în perioada comunistă constituie o mărturie vie că de la principiile creștine nu trebuie să se facă rabat nici când ni se propun unele beneficii și nici când suntem amenințați chiar cu moartea. Cred că nu este nici întâmplător faptul că lucrarea apare în chiar anul integrării noastre în Uniunea Europeană. Astfel, dacă martirii de care vorbim n-au renunțat la Hristos în vremea persecuțiilor de tot felul, tot așa noi cei de astăzi, când multiplele beneficii și fonduri ne dau târcoale, trebuie să continuăm mărturia credinței și a vieții lor. (Stan 2021, 70)

Sau care sunt motivele pentru care ar trebui să ne dedicăm timpul citirii volumului *Repere spirituale pentru omul de azi* de Olivier Clément:

Astfel, prin sinceritatea debordantă cu care identifică problemele și prin deschiderea și competența cu care încearcă să le soluționeze și să traseze liniile de răspuns, Olivier Clément reușește să ofere teologiei ortodoxe un impuls puternic în dialogul pe care aceasta este chemată să-l poarte cu cultura, filosofia și cu diferitele întrebări ale omului zilelor noastre. Tocmai de aceea considerăm că, analizată în ansamblul ideilor sale, lucrarea de față reprezintă un argument favorabil asumării și permanentizării vieții și atitudinii noastre creștine în orice context social, politic sau cultural. (Stan 2021, 153)

Aceste exerciții critice l-au ținut pe autor în preajma cărților. Sunt contribuții ce reflectă un considerabil efort intelectual și o disciplină a lecturii de mai bine de un deceniu și jumătate. Fiecare volum comentat poate fi asemănat cu o „mică busolă duhovnicească”, pe *Calea* întâlnirii cu Dumnezeu într-o epocă a frământărilor și a derutei.

Cu volumul de față, universitarul Nicolae Răzvan Stan reușește să ne convingă că este un cercetător înzestrat cu spirit critic, conectat la mișcarea ideilor, aflat mereu în conlucrare cu Dumnezeu și cu oamenii.

References / Bibliografie:

Stan, Nicolae Răzvan. *Interferențe teologice și literare*. București: Eikon, 2021.
Poantă, Petru. *Radiografii*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1978.

AUTHOR BIO:

GABRIEL HASMAȚUCHI is a lecturer at “ Lucian Blaga ”University of Sibiu and has a PhD in philosophy at the Technical University of Cluj-Napoca (Doctoral School of Philosophy of the North University Center of Baia Mare). The researcher's fields of interest are: philosophy, literature, religion, journalism, intercultural communication and ethics. His doctoral thesis refers to the *Philosophical Structures in the writings of Nichifor Crainic*. His works - literary, scientific and didactic - have been published in journals and books in the country and abroad. Between 2016 and 2020, the author was editor-in-chief of *Saeculum* journal. Starting with 2017, Gabriel Hasmațuchi is a member of the Romanian Writers' Union - Sibiu Branch. Currently, the essayist runs *Eon* journal - a recently established publication.

Article history:

Received: 20.05.2021	Received in revised form: 25.05.2021	Accepted: 26.05.2021	Available online: 16.08.2021
-------------------------	--	-------------------------	---------------------------------